

Danskhed - det er noget vi skaber

Af Lars K. Christensen

Danskheden er ikke noget, der falder ned fra himlen eller vokser op af mulden. Dagens danskhed er resultatet af de valg, som generationer før os har truffet – og på samme måde vil de valg vi træffer i dag, være afgørende for fremtidens danskhed.

I 1879 fødtes en pige ved navn Dagmar i Rabarberkvarteret på Nørrebro i København.

Rabarberkvarteret var den gang et fattigkvarter, som dem vi i dag finder rundt om den 3. verdens storbyer. Dagmars mor var eneforsørger. Hendes indtægter kom dels fra tilfældige rengøringsjob, dels fra den fornedrende fattighjælp, som medførte tab af borgerlige rettigheder som f.eks. stemmeretten. Det sidste kunne dog være lige meget, da kvinderne alligevel ikke havde stemmeret. Varm mad fik man stort set aldrig, tøjet blev købt hos marskandiseren, og Dagmar fik sit første par rigtige sko, da hun skulle konfirmeres. Dagmar måtte tidligt hjælpe til med at forsørge familien. Hun startede med byplads som 10-årig, og et par år senere fik hun plads på landet, hvor arbejdstiden var fra 5 morgen til 10 aften.

I 1901 blev Dagmar gift. Manden, som var arbejdsmand, var ofte uden arbejde. Så Dagmar måtte vaske og gøre rent for andre, samtidig med at hun passede sine 3 små børn. Ofte havde manden drukket den sparsomme løn op, inden han nåede hjem til familien. I 1907 havde Dagmar endelig fået nok og lod sig separere. Med hjælp fra sin søster fik hun arbejde på en tekstilfabrik. Nu tog hendes liv en ny drejning.

Dagmar blev medlem af Tekstilarbejderforbundet, og brugte bl.a. noget af sin sparsomme fritid til at gå til bal i fagforeningen. Men hun begyndte også at agitere blandt sine kolleger, for at få dem til at organisere sig. På det tidspunkt udgjorde de organiserede arbejdere kun et mindretal, og det var ikke ualmindeligt at de blev fyret eller på anden måde chikaneret. Men Dagmar blev mere og mere optaget af det faglige arbejde og fik efterhånden flere tillidsposter. Dagmar var optaget af oplysningsarbejdet. Hun arrangerede studiekredse, og deltog selv i kurser på den højskole som arbejderbevægelsen fik oprettet i Roskilde.

Efterhånden som fagbevægelsen blev stærkere, blev arbejdsforholdene i industrien gradvist bedre. I 1932 lykkedes det så endelig arbejderbevægelsen at få gennemført retten til 8 dages ferie. For første gang i sit liv kunne Dagmar holde ferie – bl.a. rejste hun så langt som til Paris med Dansk Folkeferie. Samtidig med at hun passede sit arbejde og var faglig aktiv, lykkedes det Dagmar at sikre sine børn en bedre barndom end den hun selv havde haft. Alle tre sønner kom i lære, og fik gode jobs. Da Dagmar i en alder af omkring 70 år ser tilbage på sit liv, skriver hun: "Når jeg tænker på forskellen til min barndom og ungdom, så har vi meget at være glade for".

Gennem hundreder af år var det i Danmark en indlysende selvfølge for de fleste, at der var forskel på mennesker: nogle var rige og nogle fattige. Nogle havde magt og andre måtte adlyde. I 1849 fik Danmark sin grundlov. Men "folkestyret" var stærkt indskrænket: det gjaldt kun for velhavende, midaldrende mænd. Blandt den nye klasse af arbejdere rumlede den tanke, at demokratiet skulle være for alle: "Ingen rettigheder uden pligter, ingen pligter uden rettigheder". Det var en radikal parole i et samfund, hvor de der arbejdede sjældent havde indflydelse, og de der havde magt sjældent behøvede at arbejde.

Gennem det 20. århundrede blev der i Danmark skabt en velfærdsstat, som ikke er perfekt men som vi dog langt hen ad vejen kan være stolte af. Indtil for få år siden havde Danmark et internationalt ry, som et land der påtog sig sin del af det globale ansvar for udvikling og fredsskabelse. Sådan var danskheden. Ikke fordi vi danskere er født bedre eller klogere end nogen som helst andre. Men fordi nogle af os havde visioner om, at sådan et land ville de gerne leve i.

Hvordan ser fremtidens danskhed så ud? Kan vi se os selv i spejlet og være stolte over den retning vi skabte for Danmark, når vores børn ser tilbage på os? Vil vi stå som landet, hvor få har for meget og færre for lidt? Som et åbent, tolerant og solidarisk land? Eller som den lille ravnekrog, hvor vi hygger os i smug, pudser vore guldhorn og besynger vore gravhøje mens fanden tager den store verden?

Det er det afgørende: spørg ikke dit land hvad danskhed er – spørg dig selv, hvilken danskhed du ønsker for dit land!

Som del af lanceringen af debatbogen "Der er et yndigt land – Danmark rundt med Lene og Villy" udskrev forlaget en konkurrence. Opgaven var at skrive om et sted, der repræsenterer noget særligt dansk. Jeg valgte Rabarberkvarteret, det gamle arbejderkvarter på Nørrebro. Bidraget vandt førstepræmien som "det skarpeste bud".

Oprindeligt skrevet på www.leneogvilly.dk i 2008.

Denne udgave: www.christianehoej.dk

Må benyttes til ikke kommercielle formål og med angivelse af kilde, som anført i
[Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/)

